

ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ СТВОРЕННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО І МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НАВЧАЛЬНОЇ НАСТІЛЬНОЇ ГРИ «СТОП КОВІД» ЯК ЕФЕКТИВНОГО САНІТАРНО-ОСВІТНЬОГО ТА ПРОТИЕПІДЕМІЧНОГО ЗАХОДУ

О. Р. Рега¹, О. Я. Мельник², Н. І. Рега¹

*Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України¹
Національний університет «Львівська політехніка»²*

У статті підтверджено дані багатьох авторів про те, що діти віддають перевагу ігровій формі отримання навчальної інформації. Навчальну інформацію діти бажають одержувати як у дитячих навчально-виховних закладах, так і вдома від батьків. Більшість дітей знає про пандемію COVID-19 та ознайомена з деякими найпростішими методами запобігання інфікуванню коронавірусом, але майже всі діти бажали б поповнити свої знання із цього питання, зокрема в ігровій формі, використовуючи саме настільну гру. Більшість батьків достатньо поінформована щодо особливостей фізіологічного сприйняття інформації дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку і вважає найкращими методами навчання дітей візуалізацію та ігрову форму. Більшість батьків також вважає доцільною розробку дизайну навчальної настільної дитячої гри з питань профілактики інфікування коронавірусом як ефективний протиепідемічний захід.

JUSTIFICATION OF THE FEASIBILITY OF CREATING AN EDUCATIONAL BOARD GAME «STOP COVID» FOR PRESCHOOLERS AND PRIMARY SCHOOL AGE CHILDREN AS AN EFFECTIVE SANITARY, EDUCATIONAL AND ANTI-EPIDEMIC MEASURE

O. R. Reha¹, O. Ya. Melnyk², N. I. Reha¹

*I. Horbachevsky Ternopil National Medical University¹
National University "Lviv Politechnic"²*

The article shows that this study confirms the data of many authors that children prefer the game form of obtaining educational information. Children want to receive educational information both in children's educational institutions and at home from their parents. The vast majority of children know about the COVID-19 pandemic and are familiar with some of the simplest methods of preventing infection with the coronavirus, but almost all children would like to increase their knowledge on this issue, in particular, in a playful way, using a board game in particular. The vast majority of parents are sufficiently informed about the peculiarities of the physiological perception of information by children of preschool and primary school age and consider the best methods of teaching children to be visualization methods and game-based learning. Most parents consider it appropriate to develop the design of an educational board game for children on the prevention of coronavirus infection as an effective anti-epidemic measure.

Вступ. Уже тривалий час Україна, як і весь світ, перебуває у стані пандемії COVID-19. Весь цей період у нашій країні з періодичним послабленням та посиленням триває адаптивний карантин. І якщо на самому початку пандемії коронавірус було мало вивчено, тому досвіду його лікування та профілак-

тики бракувало в усьому світі, то зараз ситуація дещо змінилася. На сьогодні розроблено чіткі профілактичні заходи, які значно зменшують ризик інфікування. Проблемою пандемії є те, що приблизно в 9 % випадків хворіють діти [1]. Відповідно до Постанови Головного державного санітарного лікаря України від 25.08.2021 р. № 8 «Про заходи у закладах

дошкільної освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) у навчально-виховному процесі дітей дошкільного та молодшого шкільного віку», вводиться низка обмежень, ефективність яких була б значно вищою, якщо б не тільки співробітники цих закладів, але і вихованці володіли знаннями та навичками щодо проведення найпростіших протиепідемічних і гігієнічних заходів з метою профілактики інфікування вірусом SARS-Cov-2 [2].

Історія виникнення настільних ігор сягає глибокої давнини. Відомо, що настільні ігри існують понад п'ять тисяч років. За тривалий період вони пройшли складний шлях еволюції від паличок і кубиків до носіїв складного інформаційного матеріалу. Слід відмітити, що настільні ігри були як засобом розваги, так і навчальним інструментом. На думку В. Діхтяренка, під час гри дитина пізнає навколишній світ. Особливо ігровій формі навчання віддають перевагу при роботі з дітьми-дошкільнятами та молодшими школярами [3].

Настільні ігри мають велике значення у когнітивному розвитку дитини. Перш за все вони вчать упорядкованості, оскільки гра має певні правила, які не можна порушувати. Настільні ігри захоплюють дитину і цим активізують її творчі здібності. Гра – справа колективна, тому дитина вчиться знаходити друзів, створювати ігровий колектив і зберігати товариські відносини з іншими гравцями поза межами колективу. Гра – це завжди певна невизначеність, яка стимулює, активізує, розвиває когнітивні функції дитини. Виграш у грі підвищує самооцінку гравця, але елемент програшу також цінний, тому що він формує вміння орієнтування і поведінки в різних життєвих ситуаціях, це тренує психологічну стійкість дитини, зменшує її тривожність, сприяє виробленню цілеспрямованості та наполегливості в досягненні мети. Також саме настільні ігри допомагають у виробленні концентрації уваги і зменшують непосидючість [4]. Вони сприяють розвитку комунікативної взаємодії між дітьми та між дітьми і дорослим за рахунок партнерської форми організації ігрового процесу [5, 6].

Розробка розвивальної настільної дитячої гри є досить складним процесом, оскільки включає в себе врахування психологічних особливостей дитини дошкільного і молодшого шкільного віку, визначення ймовірності впливу розвивальної гри на свідомість, інтереси та когнітивні функції дитячої особистості, визначення основних потреб дитини в тематичному аспекті, дотримання всіх засад безпечності при

виробництві дитячої продукції, а також наявність професійних навичок у галузі дизайну і комп'ютерної графіки, оскільки в сучасному світі проектування й дизайн таких виробів здійснюються саме за допомогою комп'ютерних технологій [7, 8].

З огляду на вищевикладене, було б доцільно створити навчальну настільну дитячу гру, яка б у доступній та цікавій формі навчала дітей методів ефективної профілактики COVID-19.

Виявлена актуальність і значущість проблеми, її недостатня на сьогодні теоретична та практична розробка, потреба у виробленні конкретних механізмів організації і здійснення навчально-ігрової діяльності в домашніх умовах, у дошкільних закладах та початковій школі зумовили мету нашого дослідження, яка полягала в обґрунтуванні доцільності створення для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку навчальної настільної гри «СТОП КОВІД» як ефективного санітарно-освітнього та протиепідемічного заходу.

Основна частина. Об'єктом дослідження слугувала поінформованість дітей і батьків про використання навчально-ігрових технологій при навчанні дошкільнят та дітей молодшого шкільного віку.

Було проведено анкетування дітей дошкільного і молодшого шкільного віку та їх батьків з питань актуальності й доцільності створення для дітей навчальної настільної гри «СТОП КОВІД». Зокрема, здійснено анкетування 31 дитини віком від 5 до 7 років (вихованці та школярі ТНБК № 32). Серед них було 18 дівчаток і 13 хлопчиків. Результати анкетування наведено в таблиці 1.

Як видно з таблиці 1, практично всі діти мають бажання грати в настільні ігри (96,8 %) і більшість їх (80,7 %) навіть у дошкільному віці вміє це робити. Як партнери для ігор у 100 % випадків бажані друзі, однак вдома з батьками майже всі також гралися б залюбки (93,5 %).

Більшість дітей знає про пандемію COVID-19 (93,5 %) та ознайомена з деякими найпростішими методами запобігання інфікуванню коронавірусом (51,6 %), але майже всі діти бажали б поповнити свої знання із цього питання (90,3 %). Практично всі діти вказували на те, що залюбки отримали б цю навчальну інформацію в ігровій формі, використовуючи саме настільну гру (96,8 %).

Проведено також анкетування 28 батьків дітей дошкільного і молодшого шкільного віку віком від 24 до 38 років. Серед них було 26 матерів і 2 батька. Результати анкетування наведено в таблиці 2.

Таблиця 1. Результати анкетування дітей

№	Запитання анкети	Відповіді на запитання та їх число									
		так		ні		не знаю		треба запитати в мамі		не хочу відповідати	
		абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
1	Чи хотіли б Ви грати в настільні ігри?	30	96,8	0	0	1	3,2	0	0	0	0
2	Чи вмієте Ви грати в настільні ігри?	25	80,7	0	0	4	12,9	1	3,2	1	3,2
3	З ким би Ви хотіли грати в настільні ігри? А. З друзями Б. З батьками	31	100,0	0	0	0	0	0	0	0	0
		29	93,5	0	0	0	0	2	6,5	0	0
4	Чи знаєте Ви, що таке COVID-19?	29	93,5	0	0	1	3,3	0	0	1	3,3
5	Чи знаєте Ви методи профілактики інфікування коронавірусом?	16	51,6	13	41,9	0	0	1	3,3	1	3,3
6	Чи хотіли б Ви навчитися методів профілактики інфікування коронавірусом?	28	90,3	0	0	2	6,5	1	3,2	0	0
7	Чи була б Вам цікава настільна гра про методи профілактики інфікування коронавірусом?	30	96,8	0	0	1	3,2	0	0	0	0

Як видно з таблиці 2, сучасні батьки достатньо поінформовані щодо особливостей фізіологічного сприйняття інформації дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку і вважають найкращими методами навчання дітей візуалізацію та ігрову форму. Багато батьків самі люблять грати в настільні ігри (89,3 %), однак далеко не всі з них (50,0 %) виділяють час на проведення сімейних ігор

з дітьми. Також дорослі мають достатньо інформації про коронавірусну інфекцію та методи її профілактики (100,0 %), проте частина з них не знаходить можливості навчати дітей із приводу цієї проблеми (25,0 %). Знову ж таки більшість батьків вказує на доцільність візуальних форм подання інформації дітям щодо питань профілактики інфікування коронавірусом.

Таблиця 2. Результати анкетування батьків

№	Запитання анкети	Відповіді на запитання та їх число									
		так		ні		не знаю		треба запитати у чоловіка/дружини		не хочу відповідати	
		абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
1	Яку форму навчання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку Ви вважаєте найкращою? А. Розповідь. Б. Розповідь із візуалізацією. В. Настільну гру. Г. Рухову гру. Д. Відеофільм. Е. Мультфільм			-	-	-	-	-	-	-	-
		0	0								
		10	35,7								
		8	28,5								
		2	7,1								
		4	14,3								
2	Чи вмієте Ви грати в настільні ігри?	26	92,8	0	0	1	3,6	0	0	1	3,6
3	Чи любите Ви грати в настільні ігри?	25	89,3	0	0	2	7,1	0	0	1	3,6
4	Чи граєте Ви в настільні ігри зі своїми дітьми/дитиною?	14	50,0	11	39,3	0	0	2	7,1	1	3,6
5	Чи хотіли б Ви грати в настільні ігри зі своїми дітьми/дитиною?	16	57,1	9	32,1	2	7,1	0	0	1	3,6
6	Чи знаєте Ви, що таке COVID-19?	28	100,0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	Чи знаєте Ви методи профілактики інфікування коронавірусом?	28	100,0	0	0	0	0	0	0	0	0

№	Запитання анкети	Відповіді на запитання та їх число									
		так		ні		не знаю		треба запитати у чоловіка/дружини		не хочу відповідати	
		абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
8	Чи навчаєте Ви методів профілактики інфікування коронавірусом своїх дітей/дитину?	21	75,0	2	7,1	2	7,1	2	3,6	1	3,6
9	Чи купуєте Ви настільні ігри своїм дітям/дитині?	20	71,4	6	21,4	0	0	1	3,6	1	3,6
10	Яку форму навчання методів профілактики інфікування коронавірусом дітей дошкільного і молодшого шкільного віку Ви вважаєте найкращою? А. Розповідь. Б. Розповідь із візуалізацією. В. Настільну гру. Г. Рухову гру. Д. Відеофільм. Е. Мультфільм	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Чи купили б Ви навчальну настільну гру з навчання методів профілактики інфікування коронавірусом своїм дітям/дитині?	20	71,4	6	21,4	0	0	1	3,6	1	3,6

Багато батьків купують настільні ігри своїм дітям і залюбки придбали б настільну гру з навчання методів профілактики інфікування коронавірусом своїм дітям/дитині (71,4 %).

Ми розпитали батьків, які не купують настільних ігор своїм дітям/дитині, щодо причин цього. Отримані результати ілюструє рисунок.

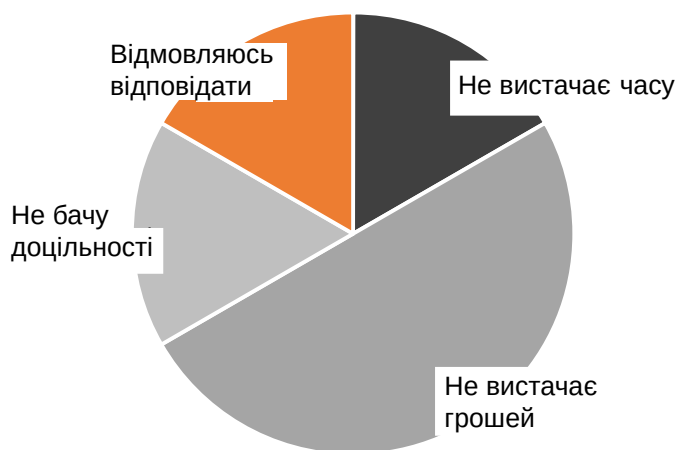

Рис. Аналіз причин відмови від купівлі навчальних настільних дитячих ігор батьками.

Як ілюструє рисунок, лівая частка причин відмови від купівлі навчальних настільних дитячих ігор батьками пов'язана з матеріальною скрутою, однак у деяких випадках можливий елемент байдужості батьків до навчання дитини.

Висновки. 1. Наше дослідження підтверджує дані багатьох авторів про те, що діти віддають перевагу ігровій формі отримання навчальної інформації.

2. Навчальну інформацію діти бажають одержувати як у дитячих навчально-виховних закладах, так і вдома від батьків.

3. Більшість дітей знає про пандемію COVID-19 та ознайомена з деякими найпростішими методами запобігання інфікуванню коронавірусом, але майже всі діти бажали б поповнити свої знання із цього питання, зокрема в ігровій формі, використовуючи саме настільну гру.

4. Більшість батьків достатньо поінформована щодо особливостей фізіологічного сприйняття інформації дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку і вважає найкращими методами навчання дітей візуалізацію та ігрову форму.

5. Більшість батьків також вважає доцільною розробку дизайну навчальної настільної дитячої гри з питань профілактики інфікування коронавірусом як ефективний протиепідемічний захід.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні питання діагностики, профілактики та лікування COVID-19 у дітей / М. Є. Маменко, С. О. Гапонова, О. А. Риков [та ін.] // Health-ua.com. Тематичний номер «Педіатрія». – 2020. – № 5 (56).

2. Про заходи у закладах дошкільної освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) у навчально-виховному процесі дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 25.08.2021 р. № 8.

3. Діхтяренко В. Настільні ігри як інструмент особистісного розвитку дитини / В. Діхтяренко // Інновації в освітньому процесі: методологія, тенденції, технології : зб. наук. праць за матеріалами Міжнар. наук.-практ. конф. – Ізмаїл, 2020. – С. 43–47.

4. Артемова Л. В. Розвиток теорії та практики дитячої гри. Сторінки історії // Дошкільне виховання. – 2011. – № 7. – С. 3.

5. Гончарук О. М. Партнерство дорослого і дитини у процесі формування комунікативних умінь у старших дошкільнят / О. М. Гончарук // Інноваційна педагогіка. – 2019. – № 2. – С. 145–148.

6. Савченко М. Теоретичні засади формування комунікативних умінь дітей старшого дошкільного віку / М. Савченко // Освітній простір України. – 2014. – Т. 2, вип. 1. – С. 141–146.

7. Тарасенко А. А. Методика розробки дизайну розвиваючих настільних ігор для дітей / А. А. Тарасенко, С. Р. Макоїд // Молодий вчений. – 2018. – № 11 (63). – С. 266–271.

8. Про затвердження Технічного регламенту безпеки іграшок : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.2008 р. № 901.

Отримано 05.08.22